

Cristina Nissen

Fra: Pernille Weile <pw@danskevv.dk>
Sendt: 26. juni 2017 09:42
Til: MST Miljøstyrelsens hovedpostkasse
Cc: Cristina Nissen
Emne: VS: Høring af forslag til ændring af lov om naturbeskyttelse og lov om havstrategi
Vedhæftede filer: Høringsliste 23 6.pdf; Forslag til ændring af NBL og havstrategiloven.pdf; Høringsbrev 23 6.pdf

Beklager at første afsendelse blev uden tekst . Danske Vandværker skal oplyse, at man ikke har kommentarer til det fremsendte

Med venlig hilsen

Pernille Weile

Juridisk rådgiver

Danske
Vandværker

Tlf. direkte 56 13 0206 | pw@danskevv.dk
Solrød Center 20C | 2680 Solrød Strand
www.danskevv.dk | info@danskevv.dk

Fra: Cristina Nissen [<mailto:crnis@mst.dk>]

Sendt: 23. juni 2017 15:37

Til: info@15junifonden.dk; 92grp@92grp.dk; samfund@advokatsamfundet.dk; mv@fvc.dk; kaskelot@mail.dk; info@mortalin.dk; info@byoghavn.dk; info@bygningkultur.dk; info@baeredygtigtlandbrug.dk; info@campingraadet.dk; cowi@cowi.dk; dakofa@dakofa.dk; ro@givskudzoo.dk; dcu@dcu-cykling.dk; mail@dkfisk.dk; dif@dif.dk; post@jaegerne.dk; dn@dn.dk; info@shipowners.dk; post@sportsfiskerforbundet.dk; danskakvakultur@danskakvakultur.dk; Daff.medlemskontor@live.dk; kontor@botaniskforening.dk; info@danskbyggeri.dk; db@byplanlab.dk; info@dcu.dk; post@cyklistforbundet.dk; info@danskerhverv.dk; info@danskenergi.dk; debra@energibranchen.dk; teamst@gmail.dk; faareavl@sheep.dk; danskgartneri@danskgartneri.dk; di@di.dk; Det Grønne Museum <info@dgmuseum.dk>; info@christmastree.dk; miljo@kano-kajak.dk; info@dibr.dk; formand@dls-jagt.dk; jj@danskmiljoteknologi.dk; dof@dof.dk; dopf@pattedyrforening.dk; mail@kopenhagenfur.dk; info@danskeplanteskoler.dk; info@plantevaern.dk; info@rideforbund.dk; ds@sejlsport.dk; info@skovforeningen.dk; dsf@sportsdykning.dk; dktimber@dktimber.dk; traeinfo@traeinfo.dk; danva@danva.dk; dvl@dvl.dk; info@dag.dk; kontakt@danskfalkejagtklub.dk; danskehavne@danskehavne.dk; info@danskemaritime.dk; info@dkmuseer.dk; dl@landskabsarkitekter.dk; info@danishshipping.dk; lmv@danskbyggeri.dk; info@danskevineproducenter.dk; info@trae.dk; dv@danskevandloeb.dk; Info <info@danskevv.dk>; kontakt@ddnf.dk; kora@kora.dk; info@ecocouncil.dk; De Økonomiske Råd <dors@dors.dk>; dhi@dhigroup.dk; db@dyrenesbeskyttelse.dk; formand@fokus-dyr.dk; Ekokemdenmark@ekokem.dk; mail@envina.dk; entomologiskforening@gmail.com; post@fabnet.dk; info@fbnet.dk; gun@ferskvandsfiskeriforeningen.dk; et@greencities.eu; info@flidhavne.dk; fisker@jacobsen.mail.dk; fr@friluftstraadet.dk; geus@geus.dk; info@greenpeace.dk; info@hededanmark.dk; info@hedeselskabet.dk; hofor@hofor.dk; ida@ida.dk; post@ja.dk; info@kolonihave.dk; mail@kopenhagenfur.com; info@landboudom.dk; hoering@lf.dk; mail@landdisktrikterne.dk; ldm@maelkeproducenter.dk; mail@bygland.dk; info@levende-land.dk; llh@levende-hav.dk; info@praktiskoekologi.dk; info@mejeri.dk; info@moesgaardmuseum.dk; fogf@natmus.dk; Nationalpark Thy <thy@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Mols Bjerger <mols@danmarksnationalparker.dk>; NST - Nationalpark Vadehavet <vadehavet@danmarksnationalparker.dk>; Nationalpark Skjoldungernes Land

Cristina Nissen

Fra: Henrik Nielsen <hnie@hofor.dk>
Sendt: 13. juli 2017 11:19
Til: Cristina Nissen; Jens Frydenberg; Jens Erik Kundby Nielsen
Cc: MST Miljøstyrelsens hovedpostkasse
Emne: SV: Høring af forslag til ændring af lov om naturbeskyttelse og lov om havstrategi

Til Miljøstyrelsen

HOFOR vil gerne kvittere for høringen af forslag til ændring af lov om naturbeskyttelse samt lov om havstrategi og meddele, at HOFOR ikke har bemærkninger til ændringerne.

Med venlig hilsen

Henrik Nielsen

planlægger
Vandressourcer & Miljø
Miljø & Samarbejder

Direkte tlf: 2795 4162

E-mail: hnie@hofor.dk

Tænk på miljøet - spar på vand og energi !

HOFOR A/S | Ørestads Boulevard 35 | 2300 København S | CVR: 10073022 | tlf. 3395
3395 | www.hofor.dk

Fra: Cristina Nissen <crnis@mst.dk>

Til: "info@15junifonden.dk" <info@15junifonden.dk>, "92grp@92grp.dk" <92grp@92grp.dk>, "samlund@advokatsamlundet.dk" <samlund@advokatsamlundet.dk>, "mv@fvc.dk" <mv@fvc.dk>, "kasket@fvc.dk" <kasket@fvc.dk>, "info@mortalin.dk" <info@mortalin.dk>, "info@byoghavn.dk" <info@byoghavn.dk>, "info@bygningsskulptur.dk" <info@bygningsskulptur.dk>, "info@baeredygtigtlandbrug.dk" <info@baeredygtigtlandbrug.dk>, "info@campingraadet.dk" <info@campingraadet.dk>, "cwi@cowi.dk" <cwi@cowi.dk>, "dakola@dakola.dk" <dakola@dakola.dk>, "ro@qvskudzoo.dk" <ro@qvskudzoo.dk>, "dcu@dcu-cykling.dk" <dcu@dcu-cykling.dk>, "mail@dkfisk.dk" <mail@dkfisk.dk>, "dif@dif.dk" <dif@dif.dk>, "post@laegerne.dk" <post@laegerne.dk>, "dn@dn.dk" <dn@dn.dk>, "info@shipowners.dk" <info@shipowners.dk>, "post@sportsfiskeforbundet.dk" <post@sportsfiskeforbundet.dk>, "danskakvakultur@danskakvakultur.dk" <danskakvakultur@danskakvakultur.dk>, "Dalf.medlemskontor@live.dk" <Dalf.medlemskontor@live.dk>, "kontor@botaniskforening.dk" <kontor@botaniskforening.dk>, "info@danskbyggeri.dk" <info@danskbyggeri.dk>, "db@byplanlab.dk" <db@byplanlab.dk>, "info@dcu.dk" <info@dcu.dk>, "post@cyklistforbundet.dk" <post@cyklistforbundet.dk>, "info@danskerhverv.dk" <info@danskerhverv.dk>, "info@danskeenergi.dk" <info@danskeenergi.dk>, "debra@energibranchen.dk" <debra@energibranchen.dk>, "danskgartneri@danskgartneri.dk" <danskgartneri@danskgartneri.dk>, "di@di.dk" <di@di.dk>, Det Gronne Museum <info@dgmuseum.dk>, "info@christmastree.dk" <info@christmastree.dk>, "miljo@kano-kajak.dk" <miljo@kano-kajak.dk>, "info@db.dk" <info@db.dk>, "formand@dls-iaqi.dk" <formand@dls-iaqi.dk>, "ij@danskmiljoteknologi.dk" <ij@danskmiljoteknologi.dk>, "dof@dof.dk" <dof@dof.dk>, "dpl@pattedyrlforening.dk" <dpl@pattedyrlforening.dk>, "mail@kopenhagenfur.dk" <mail@kopenhagenfur.dk>, "info@danskeplanteskoler.dk" <info@danskeplanteskoler.dk>, "info@plantevaerm.dk" <info@plantevaerm.dk>, "info@rideforbund.dk" <info@rideforbund.dk>, "ds@sejlsport.dk" <ds@sejlsport.dk>, "info@skovforeningen.dk" <info@skovforeningen.dk>, "ds@sportsdykning.dk" <ds@sportsdykning.dk>, "dktimber@dktimber.dk" <dktimber@dktimber.dk>, "traeinfo@traeinfo.dk" <traeinfo@traeinfo.dk>, "danva@danva.dk" <danva@danva.dk>, "dvl@dvl.dk" <dvl@dvl.dk>, "info@daq.dk" <info@daq.dk>, "kontakt@danskfalkerjakklub.dk" <kontakt@danskfalkerjakklub.dk>, "danskehavne@danskehavne.dk" <danskehavne@danskehavne.dk>, "info@danskemariitime.dk" <info@danskemariitime.dk>, "info@dmuseer.dk" <info@dmuseer.dk>, "dl@landskabsarkitekter.dk" <dl@landskabsarkitekter.dk>, "info@danishshipping.dk" <info@danishshipping.dk>, "lmv@danskbyggeri.dk" <lmv@danskbyggeri.dk>, "info@danskevineproducenter.dk" <info@danskevineproducenter.dk>, "info@danskevvev.dk" <info@danskevvev.dk>, "kontakt@ddni.dk" <kontakt@ddni.dk>, "kora@kora.dk" <kora@kora.dk>, "info@ecocouncil.dk" <info@ecocouncil.dk>, De Økonomiske Råd <dors@dors.dk>, "dhi@dhi.dk" <dhi@dhi.dk>, "db@dyrenesbeskyttelse.dk" <db@dyrenesbeskyttelse.dk>, "formand@fokus-dyr.dk" <formand@fokus-dyr.dk>, "Ekokemdenmark@ekokem.dk" <Ekokemdenmark@ekokem.dk>, "mail@envina.dk" <mail@envina.dk>, "entomologiskforening@gmail.com" <entomologiskforening@gmail.com>, "post@fabnet.dk" <post@fabnet.dk>, "info@fbnet.dk" <info@fbnet.dk>, "gun@ferskvandsfiskeriforeningen.dk" <gun@ferskvandsfiskeriforeningen.dk>, "et@greencities.eu" <et@greencities.eu>, "info@flidhavne.dk" <info@flidhavne.dk>, "fisker@jacobsen.mail.dk" <fisker@jacobsen.mail.dk>, "lr@lrilultsraadet.dk" <lr@lrilultsraadet.dk>, "geus@geus.dk" <geus@geus.dk>, "info@greenpeace.dk" <info@greenpeace.dk>, "info@hededanmark.dk" <info@hededanmark.dk>, "info@hedeselskabet.dk" <info@hedeselskabet.dk>, "hofor@hofor.dk" <hofor@hofor.dk>, "ida@ida.dk" <ida@ida.dk>, "post@ja.dk" <post@ja.dk>, "info@kolonihave.dk" <info@kolonihave.dk>, "mail@kopenhagenfur.com" <mail@kopenhagenfur.com>, "info@landboudom.dk" <info@landboudom.dk>, "hoering@lf.dk" <hoering@lf.dk>, "mail@landdisktrikterme.dk" <mail@landdisktrikterme.dk>, "ldm@maelkeproducenter.dk" <ldm@maelkeproducenter.dk>, "mail@byogland.dk" <mail@byogland.dk>, "info@levende-land.dk" <info@levende-land.dk>, "ilh@levende-hav.dk" <ilh@levende-hav.dk>, "info@praktiskoeologi.dk" <info@praktiskoeologi.dk>, "info@mejeri.dk" <info@mejeri.dk>, "info@moesgaardmuseum.dk" <info@moesgaardmuseum.dk>, "loq@natmus.dk" <loq@natmus.dk>, Nationalpark Thy <thy@danmarksnationalparker.dk>, Nationalpark Mols Bjerger <mols@danmarksnationalparker.dk>, "NST - Nationalpark Vadehavet" <vadehavet@danmarksnationalparker.dk>, "Nationalpark Skjoldungernes Land" <npskjold@danmarksnationalparker.dk>, EVM NH Natur- og Miljølagenævnets hovedpost <nmkn@naeveneshus.dk>, "nogu@nogu.dk" <nogu@nogu.dk>, "noah@noah.dk" <noah@noah.dk>, "info@kystmuseet.dk" <info@kystmuseet.dk>, "info@orbicon.dk" <info@orbicon.dk>, "plf@plf.dk" <plf@plf.dk>, "info@ramboll.dk" <info@ramboll.dk>, "Realdania@realdania.dk" <Realdania@realdania.dk>, "formand@rfdc.dk" <formand@rfdc.dk>, "sekretariatet@danske-smaaoer.dk" <sekretariatet@danske-smaaoer.dk>, "info@SEGES.dk" <info@SEGES.dk>, "info@skovdyrkerne.dk" <info@skovdyrkerne.dk>, "ks@smaaskov.dk" <ks@smaaskov.dk>, "sek@stf.dk" <sek@stf.dk>, "takno@takno.dk" <takno@takno.dk>, "danhostel@danhostel.dk" <danhostel@danhostel.dk>, "wvf@wvf.dk" <wvf@wvf.dk>, "info@verdensskove.org" <info@verdensskove.org>, "eco-net@eco-net.dk" <eco-net@eco-net.dk>, "info@veluxfoundations.dk" <info@veluxfoundations.dk>, "contact@visitdenmark.com" <contact@visitdenmark.com>, "ohavsmuseet@ohavsmuseet.dk" <ohavsmuseet@ohavsmuseet.dk>, "info@okologi.dk" <info@okologi.dk>, "post@avif.dk" <post@avif.dk>, "kl@kl.dk" <kl@kl.dk>, "kimodanmark@varde.dk" <kimodanmark@varde.dk>, "kic@kic.dk" <kic@kic.dk>, "regioner@regioner.dk" <regioner@regioner.dk>, "mail@lst.dk" <mail@lst.dk>, "NST - Naturstyrelsens hovedpostkasse" <nst@nst.dk>, "email@fvst.dk" <email@fvst.dk>, "\$Kystdirektoratet (kdi)" <kdi@kyst.dk>, "geus@geus.dk"

Miljøstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

4. august 2017

Sendt til:

Cristina Nissen crnis@mst.dk

Jens Frydenberg jfryd@mst.dk

Jens Erik Kundby Nielsen jekni@mst.dk

CC: mst@mst.dk

Høring af forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse (national liste med handelsforbud mm overfor visse invasive arter)

Den 23. juni 2017 sendte Miljøstyrelsen ovennævnte udkast til lovforslag i høring. Danske Planteskoler/Dansk Gartneris bemærkninger til forslaget er følgende:

Danske Planteskoler/Dansk Gartneri anerkender, at der er behov for et lovinitiativ, som gør det muligt at oprette en række forbud, herunder også et handelsforbud, mod ikkehjemmehørende invasive arter, som er problematiske i Danmark.

Organisationerne vil endvidere gerne kvittere for, at lovforslaget bemyndiger miljø- og fødevarerministeren til at fastsætte regler om en overgangsordning vedrørende erhvervsmæssige bestande af invasive ikkehjemmehørende arter, der omfattes af forbud.

Regler for overgangsordning

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at det er hensigten at benytte bemyndigelsen til at fastsætte regler om en overgangsordning, der f. eks. giver erhvervsdrivende, der ligger inde med et restlager, adgang til i begrænset omfang og i en begrænset periode at afhænde dette og dermed begrænse eventuelle tab.

-/2

Et forbud mod handel med invasive ikkehjemmehørende arter på den nationale liste vil betyde, at planteskoler mm ikke kan afsætte den igangværende produktion til det danske marked. Da produktionstiden for planteskoleplanter er forholdsvis lang – ofte mellem tre og fire år – bør overgangsperioden være af mindst samme længde for at begrænse tabene på den igangværende produktion.

Importforbud og mulighed for eksport

Planteskoleplanter er i vidt omfang genstand for handel over landegrænser. Et nationalt handelsforbud bør derfor altid følges op af et importforbud, som effektivt bliver håndhævet. Danske Planteskoler/Dansk Gartneri har vanskeligt ved at se, hvordan privat import fra for eksempel Tyskland kan forhindres.

Danske Planteskoler/Dansk Gartneri henstiller, at et nationalt dansk handelsforbud ikke pr. automatik udløser et eksportforbud til markeder, hvor arten ikke har uønskede egenskaber, medmindre der foreligger en saglig begrundelse for eksportforbuddet. I modsat fald påføres producenten jo et tab, som er helt unødvendigt.

Økonomiske konsekvenser for planteskolerne

Af bemærkningerne til lovforslaget fremgår det, at de erhvervsmæssige konsekvenser for planteskoler vurderes at være meget begrænsede. Danske Planteskoler/Dansk Gartneri er ikke enig i denne vurdering og ønsker at gøre opmærksom på, at et handelsforbud mod f. eks. rynket rose kan påføre enkelte planteskoler meget betydelige tab.

Danske planteskolers produktion af planter finder sted under løbende tilsyn fra Miljø- og Fødevarerministeriet. Planteskolerne specialiserer sig i visse kulturer og investerer i frø, moderkulturer, maskiner mv., udvikler produktionsmetoder, produkterne og markederne for produkterne for at være konkurrencedygtige. Planteskolerne tab vil kun i begrænset omfang kunne mindskes gennem en overgangsordning.

Kompensationsordning

Danske Planteskoler/Dansk Gartneri vil på den baggrund opfordre Miljø- og Fødevarerministeriet til at etablere en kompensationsordning med fuld kompensation til de virksomheder, som har produceret under offentlig kontrol og nu bliver hårdt ramt af et nationalt handelsforbud med ekspropriationslignende karakter.

Adgangen til fuld kompensation bør efter organisationernes opfattelse benyttes ved et handelsforbud mod eksempelvis rynket rose, hvor effekten er tvivlsom. Som det fremgår af Handlingsplan mod invasive arter fra juni 2017 (side 72) er denne art allerede så udbredt, at effekten af forbuddene primært er at skabe logisk sammenhæng mellem bekæmpelsen og handelsforbud.

Handelsforbud på artsniveau eller sortsniveau

Danske Planteskoler/Dansk Gartneri henstiller, at ikke invasive sorter bliver undtaget fra de forbud, der måtte blive indført på artsniveau.

Inden for visse arter som for eksempel rynket rose har de danske planteskoler udviklet og markedsført sterile sorter og sorter, som ikke danner rodkud. Udviklingsarbejdet har betydet, at disse sorter ikke har de uønskede invasive karaktertræk og dermed er det faglige grundlag for et handelsforbud faldet bort.

For en nærmere redegørelse for forædlingsarbejdet henvises til vedlagte "Notat vedr. dannelse af rodkud, frøsætning og fertilitet i Rosa rugosa prydsorter i forbindelse med vurdering af risiko for spredning og invasivitet fra havesorter og frugtplantager af 4. juli 2017. Notatet er udarbejdet af seniorforsker Martin Jensen, Institut for Fødevarer, Århus Universitet

Med venlig hilsen

Danske Planteskoler/Dansk Gartneri

Bjarne Pugholm Johansen

Notat vedr. dannelse af rodskud, frøsætning og fertilitet i *Rosa rugosa* prydsorter i forbindelse med vurdering af risiko for spredning og invasivitet fra havesorter og frugtplantager.

Martin Jensen, seniorforsker, Institut for Fødevarer, Århus Universitet.

Frøsætning og fertilitet

I de sidste godt 100 år er der udvalgt en lang række *Rosa rugosa* sorter til anvendelse i haver som prydbuske. En række af disse sorter er udvalgt fra den rene art, mens mange andre er hybrider, dvs. krydsninger med andre arter af roser. Artshybrider ses både i naturen (få arter) (Spethmann and Feuerhahn, 2003; Sparinska et al. 2009) og efter kunstig hybridisering (mange arter). Hos sorter af den rene art forventes generelt ikke særligt afvigende egenskaber i forhold til blomstring og sætning af spiredygtige frø hos vildarten. Kun i tilfælde af mutationer, der f.eks. har givet fyldte blomster, vil man forvente reduceret bidrag af spiredygtigt frø.

R. rugosa har i forædlingsprojekter været krydset kunstigt med en lang række andre rosenarter (Spethmann and Feuerhahn, 2003, s 304; Bruun, 2005). Artshybrider udvalgt for blomstring alene udviser hos mange plantearter ofte mindre fertilitet i forhold til befrugtning, frøsætning og spireevne, da det genetiske miks sjældent er optimalt (reference til artsdefinition- planter tilhører forskellige arter, når de ikke kan få fertilt afkom sammen). Fagerlind (1943) anfører at fertiliteten af hybridafkom med *R. rugosa* er meget variabelt. Ved søgning i Web of Science databaser og i en række centrale rose litteraturkilder er der ikke fundet undersøgelser, der specifikt angiver omfanget af frugt- og frøsætning og spireevne af frø hos disse hybrid sorter. Observationer af frugtsætning hos sorter er foretaget af Erling Østergaard i hans samling af over 200 sorter dyrket i Danmark (se hjemmeside). Historiske observationer over frøsætning og spirings succes findes sandsynligvis hos enkelte forældre af roser (SLU Balsgård i Sverige (Uggla and Nybom, 1998); Botanisk Have ved University of Latvia, Riga (Sparinska et al. 2009)).

Imens arten er enkeltblomstret (et sæt kronblade) har en del af de udvalgte sorter og hybrider mere eller mindre fyldte blomster, hvor griffel og eller støvdragere i nogle tilfælde er reduceret og omdannet til kronblade og herved udviser reduceret frø og frugtsætning kvantitativt. En række især fyldte sorter sætter derfor ingen hyben og ingen frø. (Se Erik Østergaards hjemmeside for artsbeskrivelser fra dansk dyrkning).

R. rugosa er i en række undersøgelser fundet i praksis at være hel eller overvejende selv-inkompatibel, dvs. sætter ikke frø ved selvbestøvning (Bruun, 2005). Dette er klassificeret som gametofytisk eller sporofytisk inkompatibilitet (Spethmann and Feuerhahn, 2003). Enkelte undersøgelser har dog vist at kunstig selvbestøvning og isolering af lukkede blomster er mulig og nogle gange har vist en begrænset befrugtning og dermed en reduceret frøsætning (35 % af normalt) (Bruun, 2005; Spethmann and Feuerhahn, 2003). Undersøgelser af fertilitet af frøet efter selvbestøvning er ikke fundet for *R. rugosa* (Bruun 2005), men for f.eks. *R. pimpinellifolia* og *R. canina*, har frø fra selvbestøvning vist dårlig spireevne (Hansen, 1985). Det er uvist om frødannelse ved apomiksi kan medføre frøsætning i *R. rugosa*, men forekommer i andre rosenarter.

Dyrkning af en sort alene vil medføre selvbestøvning som grundlag for frø- og frugtsætning. Flere af de storfrugtede prydsorter har været og anvendes stadig i et vist omfang til frugtavl til f.eks. marmeladefremstilling og er kendt for at sætte mange store frugter. Der er ikke fundet undersøgelser af eller angivelser af om disse frugter, når de dyrkes som enkeltkloner i plantager, efter selvbestøvning

indeholder spiredygtige frø og hvor stort omfanget er sammenlignet med vildarten. I Sverige har der været forædlet og udviklet sorter specifikt til bæravl (Uggla, M. and Nybom H. 1998) og der er international stigende interesse for dyrkning af roser til fødevarer. *Rosa rugosa* er en af de arter, der har den største andel af frugtkød i frugten og en god og anerkendt smag, og vil sandsynligvis indgå i bæravlen i fremtiden. Der findes flere mindre produktioner i Danmark af disse. (eks. Hybengården).

Rodskud (Rhizomer)

R. rugosa er en af de arter, der har en meget høj evne til rodskudsdannelse. I krydsninger med andre rosenarter uden denne evne eller med mindre evne til rodskud må det forventes at evnen til rodskudsdannelse vil være kvantitativt lavere end hos vildarten. Da rosers genetiske bidrag ikke normalt er 1:1 fra moren og faren pga. en speciel meiose, der giver matriclinal nedarvning (Spethmann and Feuerhahn, 2003; Verlemark et al., 2004), er det dog svært at generalisere om et udkomme herunder i reciproke krydsninger. Observationer af sorterens egenskaber i relation til rodskud vil formodentlig kunne ses i samlingen hos Erik Østergård, hvor mange af sorterne er op til 30 år gamle, såfremt disse er rodægte, dvs. formeret ved stiklinger eller vævsformeret. Mange sorter af *R. rugosa* er eller kan være okuleret (podet) på en grundstamme af en anden rosenart, som ikke sætter rodskud og herved undgår rodskud fuldstændigt (se eks link til hjemmeside artikel fra Vores Villa og amerikansk rosen magasin). Okuleres der på kort stamme (10-15 cm over jordoverfladen) undgår man risikoen for at lavt siddende grene vil slå rod over tid.

I flere plantearter, der sætter rodskud (rhizomer), er erfaringen at planter formeret med skudstiklinger ofte sætter væsentlig færre eller ingen rodskud, mens formering af den samme plante ved rodstiklinger, vævsformeret eller frøplanter normalt gør at planten sætter mange rodskud. Der er ikke fundet dokumentation for at dette også forekommer i *R. rugosa*, men det vurderes sandsynligt at rodskudsevne i skud-stiklingeformerede planter vil være mindre end i frøplanter.

Sammenfatning

Der markedsføres op mod 80 sorter af *R. rugosa* i danske planteskoler (E. Østergård) og plantesamlinger kan indeholde op til 200 sorter. Bær dyrkning til fødevarerproduktion især marmelader har fundet sted i op mod 100 år i Danmark (eks. Skelskør FrugtPlantage) og finder stadig sted som grundlag for specialfødevarer. En del af de dyrkede havesorter er udvalgt direkte fra arten og vil formodes at ligne vildarten i evnen til at sætte frø såfremt en bestøversort er tilstede. Mange af havesorterne er helt sterile og sætter ikke frø og frugt og en del har reduceret hyben og frø produktion i forhold til arten. Frøsætningen og spireevnen i de frugtgivende sorter er ubeskrevet, herunder er det uvist om en plantage af en enkelt sort vil kunne give spiredygtigt frø eller ej.

Dyrkning af sterile sorter okuleret på grundstammer, der ikke sætter rodskud, vil ikke kunne bidrage til spredning og invasivitet i *R. rugosa*.

Mange sorter har lav frugt- og frøsætning og ukendte frøspiringsegenskaber og vil formodes at bidrage meget begrænset til spredning og dermed kunne negligeres i forhold til invasivitet.

En afgræsning af hvilke sorter, der har risiko for at bidrage med væsentlig spredning via frø eller via rodskud, kræver en forskningsmæssig større undersøgelse over en række år og under relevante rammebetingelser for at sikre tilstrækkeligt data grundlag til at skelne.

Plantage dyrkning af *R. rugosa* til bærproduktion kan gøres ved at plante okulerede sorter og kun en sort per areal, hvorved rodskudsdannelse forhindres og sætningen af spiredygtigt frø forventes reduceret.

Referencer

- Bruun, H.H. (2005) *Rosa rugosa* Thunb. Ex Murray. *Journal of Ecology*, 93, 441-470.
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1365-2745.2005.01002.x/full> .
- HANS HENRIK BRUUN, *Department of Ecology, Section of Plant Ecology and Systematics, Lund University, Ecology Building, 221 00 Lund, Sweden (ekspert i R. rugosa)*
- Fagerlind (1943) Kompatibilität und Inkompatibilität in der Gattung *Rosa*. *Acta Hort Bergiani*, 13, 247-302.
- Hansen, B. (1985) Fertilization experiments in species of *Rosa*. *Tidsskrift for planteavl*, 89 (4), 381-384.
- Kühn, B.F. (1992) Hyben. Dyrkning og anvendelse. *Grøn Viden*, 69, 1-6.
- Sparinska, A., Zarina, R. and Rostoks N. (2009) Deveristy in *Rosa rugosa* x *Rosa hybrida* interspecific cultivars. *Acta Horticulturae*, 836, 111-116.
- Spethmann, W. and Feuerhahn, B. (2003) Species crosses. In (eds. Roberts, A.V., Debener, T. and Gudin, S.) *Encyclopedia of Rose Science*, volume 1, 299-312. Elsevier Academic Press.
- Uggla, M. and Nybom H. (1998) Domestication of a new crop in Sweden – dogroses (*Rosa* sect. *Caninae*) for commercial rose hip production. *Acta Horticulturae*, 484, 147-151.
- Verlemark, G., Nybom, H. og Uggla, M. (2004) Rose hips – not only rose hip soup. Research and domestication of a unique plant material. *Sveriges Utsadesforenings Tidsskrift*, 114(3/4), 97-106.

Botaniske, sorts- og dyrkningsmæssige forhold for en række *R. rugosa* sorter er beskrevet i relevant rosen speciallitteratur og i planteskolerelevante internationale fagbøger, men ikke medtaget her.

Links til hjemmesider:

1. Lena Klein Reffstrup/Erling Østergaard, Storringsvej 2, 8464 Galten, Danmark, Tlf: 86950232
 Forædler og samler af *Rosa rugosa* og har stor samling (over 200 sorter) udplantet og sorter er velbeskrevet i forhold til frugtsætning. <http://www.rugosaroser.dk/sorter-alfabetisk>

2. Dansk Hyben Produktion ved HybenGaarden

<http://www.hybengaarden.dk/om-os>

<http://www.hybengaarden.dk/nyheder/item/haedret-for-gastronomisk-pionerarbejde>

3. Hybenrosen podet på grundstamme af anden art uden rodskud

<http://voresvilla.dk/haven/planter/4-fredelige-hybenrosen/>

4. Online Rose magazine

http://www.rosemagazine.com/articles04/rugosa_roses/

Rugosas are also noted for their suckering (their production of stems from the roots). In some parts of the U.S. they have become a pest and are routinely weeded out. Hybrid Rugosas are less likely to sucker than the species types. Likewise, purchasing specimens grafted to root stocks will also reduce this suckering characteristic. When planting Rugosas grown on their own roots, it is wise to place them carefully in the garden, allowing plenty of room for them spread.

5. CABI - homepage for Rosa rugosa (rugosa rose)

<http://www.cabi.org/isc/datasheet/47835>

Årslev, 4 juli 2017.

Martin Jensen forskede i frøspiring af rosenkrydsninger i Innovationslovsprojekt fra 2003 til 2008 'Roser med hyben – dyrkning og grundlæggende forhold af betydning for udvikling af sortiment' (Fødevarerhverv).

Martin Jensen er formand for Udpegningsudvalget i Frøkildeudvalget, der evaluerer og udpeger danske frøkilder af buske og træer til brug i landskab og haver. Han er også udpeget til det rådgivende udvalg Kåringsudvalget, der rådgiver NaturErhvervstyrelsen omkring godkendelse af nye skovfrøkilder samt udpeget til det rådgivende Udvalg for SkovFrø og planter (Naturerhvervstyrelsen).

DYRENES BESKYTTELSE

crnis@mst.dk
jfryd@mst.dk
jekni@mst.dk

cc. mst@mst.dk

28. juni 2017
D17-251593

Hørings svar fra Dyrenes Beskyttelse vedr. forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse og lov om havstrategi

Dyrenes Beskyttelse bifalder forslaget til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse (national liste med handelsforbud mm overfor vise invasive arter).

Dyrenes Beskyttelse bifalder ligeledes forslaget til ændring af lov om havstrategi. Hertil har vi en kommentar vedr. Vejledende lister over økosystemernes elementer, menneskeskabte belastninger og menneskelige aktiviteter, der er relevante for havområderne. Kommentaren angår Tabel 2b Menneskeskabte belastninger, anvendelsesformål og menneskelige aktiviteter, der befinder sig i eller påvirker havmiljøet. Dyrenes Beskyttelse finder, at de to aktiviteter "Infrastruktur til turisme og fritid" samt "Turist- og fritidsaktiviteter" under temaet "Turisme og fritid" er to væsentlige punkter, hvis forstyrrende effekter altid bør vurderes nøje i kystnære områder.

Med venlig hilsen

Michael Carlsen
Projektleder

Dyrenes Beskyttelse
Buddingevej 308
2860 Søborg

Tlf. +45 3328 7000
db@dyrenesbeskyttelse.dk
dyrenesbeskyttelse.dk

Miljø- og Fødevareministeriet
Miljøstyrelsen
Naturbeskyttelse
Att.: Cristina Nissen crnis@mst.dk
Jens Frydenberg jfryd@mst.dk
Jens Erik Kundby Nielsen jekni@mst.dk
CC: mst@mst.dk

Høring af forslag til lov om ændring af lov om Naturbeskyttelse (national liste med handelsforbud mm overfor visse invasive arter) og lov om havstrategi

Landbrug & Fødevarer har modtaget ovenstående lovforslag i høring med frist den 4. august 2017 og har følgende bemærkninger:

§ 1, Lov om naturbeskyttelse

Som anført i forbindelse med Landbrug & Fødevarers høringssvar til Handlingsplan mod invasive arter Landbrug & Fødevarer bakker overordnet set op om en indsats mod invasive arter, således at disse arters negative effekter – både samfundsøkonomisk og i forhold til biodiversiteten - kan begrænses mest muligt.

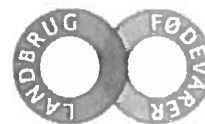
I den forbindelse anerkendte Landbrug & Fødevarer, at en nationale liste over invasive arter samt et handelsforbud m.v. for arter på listen kan være en fornuftig tilgang, men understregede vigtigheden, af at der er foretaget en fuldstændig samfundsøkonomisk analyse af, hvad et sådan handelsforbud vil betyde.

Samtidig understregede organisationen, at det i den forbindelse er afgørende, at der tages hensyn til erhvervsmaessige interesser således, at virksomhedsejere og lodsejere ikke påføres urimelige omkostninger. Dette kan fx være i forbindelse med forbud mod handel eller produktion af særlige arter.

I forlængelse heraf finder Landbrug & Fødevarer det positivt, at der med det aktuelle lovforslag gives bemyndigelse til miljø- og fødevareministeren til at fastsætte en overgangsordning, der f.eks. kan sikre, at erhvervsdrivende i en begrænset periode vil kunne afsætte et evt. restlager af arter på den nationale liste.

Det er i den forbindelse afgørende, at en overgangsordning tilpasses den aktuelle produktion, således at der er overensstemmelse mellem produktionens længde og overgangsordningen. Som eksempel kan nævnes, at produktionstiden i en planteskole kan være flere år, og det er derfor vigtigt, at overgangsperioden skal være af mindst samme længde for at begrænse tabene på den igangværende produktion.

Ud over en rimelig overgangsordning bør der også i visse tilfælde kunne gives en direkte erstatning til producenter, der har haft en hidtidig lovlig produktion af fx en plante, og som vil opleve et reelt tab, hvis der indføres et handelsforbud fx på grund af investeringer foretaget i den specifikke produktion.

Det fremgår af de almindelige bemærkninger til lovforslaget afsnit 4, at de økonomiske konsekvenser for erhvervslivet vurderes at være begrænsede. Selvom dette evt. vil være korrekt set i et bredere perspektiv, vil der uden tvivl være enkeltproducenter fx planteskoler, hvis tab vil kun i begrænset omfang kunne mindskes gennem en overgangsordning. I sådanne tilfælde hvor enkeltproducenter rammes uforholdsmæssigt hårdt, bør der være mulighed for at give en direkte kompensation, der modsvarer den enkelte producents tab.

Et handelsforbud, der rammer danske producenter bør endvidere følges op af et indførselsforbud for samme art, der kan sikre, at der ikke sker køb af arten hos udenlandske producenter. Samtidig bør der fortsat være mulighed for en evt. eksport af arter til lande, hvor der ikke er et lignende handelsforbud. Således bør et handelsforbud ikke nødvendigvis være lig med et avls / produktionsforbud.

For hver art på den nationale liste bør der således ske en grundig vurdering af, hvilke regler, der skal gælde ud fra både naturfaglige og økonomiske vurderinger samt vurdering af artens status nationalt og i andre lande.

Lovforslagets bemyndigelse til ministeren udmøntes i en bekendtgørelse, der ud over at fastsætte arterne på den nationale liste også må forventes at fastlægge procedurer for, hvordan arter kan tilføjes eller fjernes fra listen. I den forbindelse er det afgørende, at der fastsættes regler, der sikrer at der sker en reel inddragelse af interessenter i forbindelse med vurderingen af arter, og at det sikres, at der sker en fagligt underbygget vurdering af både samfunds- og erhvervsøkonomiske omkostninger ved at lade en art optage på listen jf. punkterne på side 22 i høringsmaterialet. De økonomiske konsekvensvurderinger skal omfatte alle typer af forbud jf. forordningens artikel 7 (1), der kan overvejes indført for den enkelte art.

§ 2, Lov om havstrategi

I forslagets tabel bør klimaforandringer og deraf følgende temperaturændringer m.v. nævnes som en menneskeskabt belastning af havmiljøet.

Med venlig hilsen

Karen Post
Chefkonsulent
Tlf. 33 39 46 52
E-mail kpo@if.dk

Miljøstyrelsen

crnis@mst.dk, jfryd@mst.dk, jekni@mst.dk

Att. Christina Nissen, Jens Frydenberg, Jens Erik Kundby Nielsen

c.c. mst@mst.dk

20. juli 2017

VE

Høring af forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse og lov om havstrategi

Danske Maritime har gennemgået det af 23. juni tilsendte udkast til ovennævnte lovforslag. Forholdene omkring invasive arter er væsentlige, og som brancheforening for den danske maritime industri fokuserer Danske Maritime naturligvis primært på de problematikker, der relaterer sig til invasive arter i havmiljøet som følge af aktiviteter på havet, herunder ikke mindst søtransportaktiviteter.

Danske Maritime støtter op om ballastvandskonventionen og gennemførelsen af reglerne i dansk lov. Krav om rensning af ballastvand er en meget væsentlig forebyggende indsats mod invasive arter i det danske havmiljø. Det er imidlertid vigtigt, at de krav, der stilles til rensningsmetoder- og teknikker, er tilstrækkelig fleksible til at kunne tage højde for og anerkende allerede udviklede metoder. Danske producenter har i stort omfang været på forkant med udviklingen af systemer til rensning af ballastvand, og det er vigtigt at den måde konventionen gennemføres på tilgodeser de allerede udviklede teknikker.

Danske Maritime beklager imidlertid den beslutning, som IMO's miljøkomite, MEPC 71 traf under samlingen i London den 3.-7. juli – en beslutning, som betød at ikrafttrædelsesdatoen 8. september 2017 blev udskudt foreløbigt i yderligere to år. Udskydelse af implementeringen af ballastvandskonventionen er til skade for både natur og for de danske maritime udstyrsproducenter,

Med venlig hilsen

DANSKE MARITIME

Michael Prehn

Underdirektør

Miljøstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø.
Email til: crnis@mst.dk; jfryd@mst.dk; jekni@mst.dk og mst@mst.dk

20. juli 2017

Vedr. Forslag til lov om ændring af lov naturbeskyttelse og lov om havstrategi

Friluftsrådet har modtaget forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse og lov om havstrategi i høring, og vi har følgende bemærkninger til ændringerne til lov om havstrategi:

Med implementeringen af det vedtagne kommissionsdirektiv á maj 2017 som foretager tekniske justeringer af bilag III i havstrategidirektivet, og som er implementeret 1:1 som bilag 1 i havstrategiloven, fremkommer en tabel 2a med en række nye menneskabte belastninger og en tabel 2b med en række nye menneskelige aktiviteter. Det er således ikke korrekt, når det af bemærkninger til lovforslaget fremgår, at der ikke er tale om substantielle ændringer. Til eksempel er forstyrrelse af arter (f.eks. i yngle-, hvile- og fourageringsområder) som følge af menneskelig tilstedeværelse ikke nævnt i den nuværende tabel 2 i bekendtgørelse af lov om havstrategi. Under Biologisk forstyrrelse er alene nævnt tilførsel af mikrobielle patogener, indførsel af ikke oprindelige arter og flytninger samt selektiv udtag af arter (inkl. tilfældige fangster af ikke målarter).

Af de af forslaget tilføjede nye belastninger og aktiviteter ser Friluftsrådet risiko for potentielle effekter for friluftslivet. Friluftsrådet efterlyser derfor information om, hvordan de nye tabelførte belastninger og aktiviteter vil blive fortolket i udarbejdelse af basisanalyser og miljømål.

Det drejer sig om:

Tabel 2a

Forstyrrelse af arter (f.eks. i yngle-, hvile- og fourageringsområder) som følge af menneskelig tilstedeværelse.

Det afgørende for Friluftsrådet er, at det bliver klarlagt, hvornår der er tale om forstyrrelse af arter og hvilke arter der er tale om. Vi lægger op til, at bilaget fortolkes således, at der er accept af menneskelig tilstedeværelse i havområderne, men der kan blive tale om regulering af denne tilstedeværelse, når der er tale om en videnskabelig begrundet skadelig forstyrrelse af en særlig beskyttelseskrævet art. Det skal være klart og videnskabelig begrundet, hvornår forstyrrelsen er af et omfang, så den må vurderes som skadelig. Vi antager, at dette vil fremgå klart af basisanalyserne og de fastsatte miljømål der.

Tilførsel af menneskabte lyd (impulslyde, kontinuerlige lyde)

Mange rekreative friluftaktiviteter til havs medfører undervandslyde, nogle mere støjende end andre. Friluftsrådet er bekymret for, om rekreative aktiviteter også har et lydombang, som må betragtes som værende en belastning af havmiljøet. Igen henstiller vi til, at det gøres tydeligt, hvornår lydbelastningen

vurderes til at være af et sådant omfang, at det udgør en belastning f.eks. med angivelse af bagatelgrænse, hvor lyd niveauer under grænsen fuldt ud accepteres. Mens der ved lyd niveauer over grænsen yderligere må vurderes på belastningsomfanget i forhold til støjperiodens længde, støjens rækkevidde sammenholdt med lyd niveauet. Vi antager, at dette vil fremgå klart af basisanalyserne og de fastsatte miljømål der.

Tabel 2b

Infrastruktur til turisme og fritid

Turist- og fritidsaktiviteter

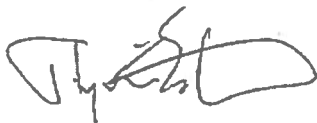
Friluftsrådet er glade for, at man vil registrere infrastrukturen for sejlsende turister og fritidsaktiviteter. Det kan forhåbentlig blive et værdifuldt element i planlægningsprocesserne. Da det er nævnt som en menneskelig aktivitet, der potentielt kan påvirke havmiljøet i en uhensigtsmæssig grad, vil vi også gerne her henstille til, at det uddybes, hvordan f.eks. sejlturisme vil blive vurderet som en belastningsparameter i et havområde.

Opdræt eller dyrkning af levende ressourcer

Særligt i forhold til menneskelige aktiviteter relateret til havbrug, herunder den tilhørende infrastruktur har Friluftsrådet bemærkninger, som relaterer sig til menneskabte biologiske og stofflige belastninger af havmiljøet: Tilførsel eller spredning af ikkehjemmehørende arter, tilførsel af genetisk modificerede arter og flytning af hjemmehørende arter og tilførsel af næringsstoffer, organisk materiale og syntetiske stoffer. Friluftsrådet er bekymret for antallet af havbrug, både i forhold til de store arealreservationer, som brugene kræver, hvor sejlsads og andre rekreative aktiviteter ikke er tilladt, men også de miljømæssige omkostninger dette vil få.

Den dag i dag sker der masseudslip af opdrættede ørreder. Det giver en voldsom belastning af havmiljøet, når der slipper f.eks. 80 tons regnbueørreder ud i et fjordfarvand, som f.eks. Horsens Fjord. Herudover er det en stor bekymring for lystfiskeriet, hvis opdrættene overgår til hjemmehørende arter, og ikke de i dag almindeligt brugte regnbueørreder. Hvis sådanne fisk slipper ud af et havbrug kan det ikke spores så let, og det kan skabe en genetisk forurening af de danske bestande. Faunaen i de enkelte vandløbssystemer har karakteristiske genetiske profiler, skabt gennem årtusinders tilpasning, som let kan slås i stykker, hvis opdrættede fisk slipper ud og overfører deres "produktionstilpassede" gener.

Med venlig hilsen

Torbjørn Eriksen
Vicedirektør